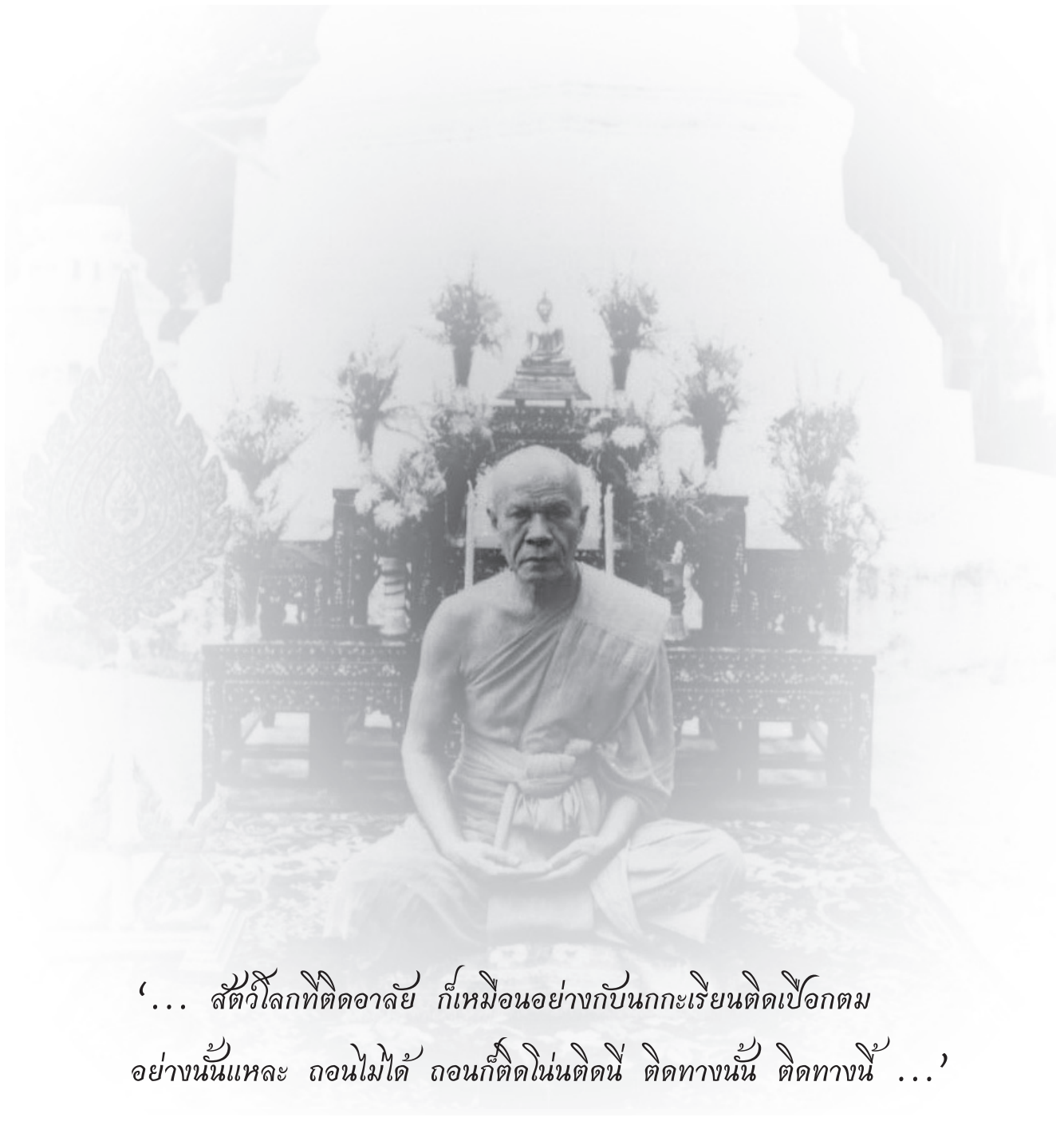

‘... สัตว์โลกที่ติดอาลัย ก็เหมือนอย่างกับนกกระเรียนติดเปือกตม
อย่างนั้นแหละ ถอนไม่ได้ ถอนก็ติดโน้นติดนี้ ติดทางนั้น ติดทางนี้ ...’

‘... ตัวก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายลูกก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายพ่อก็ไม่ใช่ของเรา
เมียก็ไม่ใช่ของเราเหมือนกัน อ้ายหลานว่านเครือก็ไม่ใช่ของเรา
เงินทองข้าวของไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ทั้งนั้น เขาสำหรับภพ ๓ ของเขา
เราก็มาในภพ ๓ ก็ใช้ของภพ ๓ ไป ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๔๒

ติลักขณาทิตาถา (ต่อ)

๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

นมโห ตสส ภควโต อรหโต สหมาสสมพุทฺธสสฺส (๓ ทน)

กณห์ ธมม วิปทนาย	สกุภี ภาวเถ ปณฺธิโต
โอภา อโนกมาตมม	วิเวเก ยตถ ทูรม
ตตฺราภริตมิจฺเจย	ทิตฺวา กาเม อภิณฺจโน
ปริโยทเปยฺย อตฺตานํ	จิตฺตเกฺลเสหิ ปณฺธิโต
เยสํ สมนฺโพิยงฺเคสฺ	สสมฺมา จิตฺตํ สฺสวาวิตํ
อาทานปฏินิสฺสํเค	อนฺุปาทาย เย รตา
จีณาสวา ชุตินฺโธ	เต โลเก ปรีณิพฺพุตาทิ

ส.ม.(บาลี) ๑๙/๔๓๐/๑๑๗

ณ บัดนี้ อาตมภาพจะได้แสดงในปกิณกเทศนาตามลำดับ ในสัปดาห์ก่อนมาที่แสดงไปแล้ว วันนี้จะเริ่มต้นในบันทึกตนละกรรมด้าเสีย ยังกรรมขาวให้เจริญขึ้น อนุสนธิ์ต่อสัปดาห์ก่อนมา เมื่อละกรรมด้าเสียแล้ว จะยังกรรมขาวให้เจริญขึ้น กรรมขาวเป็นกรรมสำคัญ กรรมด้าเป็นกรรมฝ่ายของพญามารแท้ๆ ไม่ใช่ของพระ ของพระเป็นฝ่ายกรรมขาวแท้ๆ ไม่ใช่กรรมด้า ตรงกันข้ามดังนี้ แต่ว่าผู้ประพฤติปฏิบัติในพระกรรมวินัยของพระศาสดา ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ไม่รู้จักชัดว่าปฏิบัติดังนี้ เป็นกรรมด้า ปฏิบัติดังนี้ เป็นกรรมขาว ไม่รู้จักชัด จะรู้จักชัด ต้องขัดกาย วาจา ใจ ออกไปเป็นขั้นๆ ทุจริตกาย วาจา จิต นั้นเป็นกรรมด้า สุจริตด้วยกาย วาจา จิต นั้นเป็นกรรมขาว ทำใจให้ผ่องใสเป็นกรรมขาว ถ้าใจมีดมัวขุ่นหมองนั้นเป็นกรรมด้า นี่เป็นกรรมด้ากรรมขาวมีลักษณะอย่างนี้ ชั่วเป็นฝ่ายด้าทั้งนั้น ดีเป็นฝ่ายขาว

ที่นี้ฝ่ายกรรมด้า ใจมนุษย์มี อภิชฌา พยาบาท มิจฉาทิฏฐิ นี้ฝ่ายกรรมด้ากาย มนุษย์ตลอดกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์มีกรรมด้า โลภะ โทสะ โมหะ ตลอดกายทิพย์ละเอียด นี่เป็นฝ่ายกรรมด้า กายรูปพรหมทั้งหยาบทั้งละเอียดมี ราคะ โทสะ โมหะ นี้

เป็นฝ่ายธรรมด้าตลอดจนรูปพรหมละเอียด กายอรุปรพรหม มีกามราคานุสัย ปณิฆานุสัย อวิชชานุสัย ทั้งหยาบทั้งละเอียด นี่เป็นฝ่ายธรรมด้า

ฝ่ายธรรมขาว ให้ทาน เมตตา สัมมาทิฏฐิ นี้กายมนุษย์ทั้งหยาบทั้งละเอียด กายทิพย์ ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ไม่โลภตั้งอยู่ในความให้ ไม่โลภอยากได้ของเขา ให้ของตนแก่เขา ไม่โกรธตั้งอยู่ในเมตตา ไม่หลงตั้งอยู่ในความเห็นชอบ นี่เป็นฝ่ายธรรมขาว ไม่กำหนด ไม่ขัดเคือง ไม่หลงมกมาย ไม่กำหนดคือคลายกำหนดเสียแล้ว ไม่มีกำหนด ไม่ขัดเคืองมีความเมตตาเป็นปุเรจาริก ไม่หลง รู้แจ้งเห็นจริง ดังนี้ นี่เป็นธรรมฝ่ายขาว กายรูปพรหม ปฐมมรรค มรรคจิต มรรคปัญญา นี่เป็นธรรมฝ่ายขาว ไม่ใช่ฝ่ายด้า ให้รู้จักคลองธรรมดังนี้ นี่คลองธรรมดังนี้แหละ

อีกนัยหนึ่ง คลองธรรมที่เป็นธรรมด้าธรรมขาวนะ นี่ลึกซึ้งสว่างไสว ปฏิบัติลงไปแล้วเห็นดวงใสดุจกระจกคันฉ่องส่องเงาหน้า เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดก็สว่างไสว เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นกายทิพย์ กายทิพย์ก็สว่างไสว เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เห็นชัดทีเดียว เห็นชัดดั่งนั้น นี่เป็นธรรมขาว ถ้าเห็นกายทิพย์ละเอียด กายทิพย์ละเอียดก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายรูปพรหม กายรูปพรหมก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายรูปพรหมละเอียด กายรูปพรหมละเอียดก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายอรุปรพรหม กายอรุปรพรหมก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายอรุปรพรหมละเอียด กายอรุปรพรหมละเอียด ก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายธรรม กายธรรมก็เห็นดุจเดียวกัน เข้าถึงกายธรรมละเอียด กายธรรมโสดา กายธรรมโสดาละเอียด กายสกทาคา กายสกทาคาละเอียด กายธรรมอนาคา กายธรรมอนาคาละเอียด กายธรรมพระอรหัต กายธรรมพระอรหัตละเอียด เป็นลำดับขึ้นไปดั่งนี้ นี่เรียกว่าชีกธรรมขาว ไม่ใช่ชีกธรรมด้า ถ้าไม่เห็นดั่งนี้ อยู่ในชีกธรรมด้า เป็นธรรมของพญามาร เป็นบ่าวของพญามารไป เป็นทาสของพญามารไป เขายังคับใช้สอยเหมือนเด็ก ๆ เล็ก ๆ เหมือนทาสกรรมกร ไปอยู่ในกำมือของมาร นี่ให้รู้จักหลักฐานธรรมด้าธรรมขาวดั่งนี้

เมื่อรู้จักธรรมด้าธรรมขาวดั่งนี้แล้ว ก็คอยฟังต่อไป ก็จะเข้าใจในเรื่องธรรมด้าธรรมขาว โอภา อโนกมาคมุม เมื่อมีธรรมขาวเช่นนั้นแล้ว อาตัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย โอภา เขาแปลว่าจากอาลัย อโนกมาคมุม อาคมุม เขาแปลว่า

อาศัย อโนก ตัวนั้นเขาแปลว่าไม่มีอาลัย อาศัยนิพพานไม่มีอาลัย จากอาลัย นิพพานเป็นตัวยืนนะ อาศัยนิพพานไม่มีอาลัย จากอาลัย วิเวเก ยตถ ทูรมิ ยินดีได้ด้วยยากในพระนิพพานอันสงัดใด นิพพานสงัดนัก ยินดีได้ด้วยยากในพระนิพพานอันสงัดใด เข้าถึงพระนิพพานแล้วสงัดนักแหละ เจียบทีเดียว

ตตฺราภิตฺติมิจฺเจยฺย หิตฺวา กาเม อภิกฺขุโน ละกามทั้งหลายเสียไม่มีกังวลอะไร บรรณาคความยินดีจำเพาะ ในพระนิพพานนั้นนี้ มุ่งถึงพระนิพพานเทียว ไม่เกี่ยวข้องด้วยกาม ละกามเทียว ละกามทั้งหลายเสีย ไม่มีความกังวลอะไรบรรณาคความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น

ปริโยทเปยฺย อตฺตาทํ จิตฺตเกฺสเสหิ ปณฺหิโต บัณฑิตผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญาละกิเลสทั้งหลายเสียแล้ว บัณฑิตคือดำเนินด้วยคติของปัญญาชำระตนให้ผ่องแผ้วแล้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง ของจิตทั้งหลาย ผู้ดำเนินด้วยคติของปัญญาละกิเลสชำระตนให้ผ่องแผ้วแล้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย

เยสํ สมฺโพธิยํเคสุ สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ จิตอันบัณฑิตทั้งหลายเหล่าใดอบรมดีแล้วในองค์เป็นเหตุตรัสรู้ทั้งหลาย จิตอันบัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด อบรมดีแล้วในองค์ เป็นเหตุเครื่องตรัสรู้ทั้งหลาย

อาทานปฏินิสฺสัคเค อนฺุปาทาย เย รตา บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใดไม่ถือมั่นยินดีแล้วในการสละการถือมั่น ขีณาสวา ชุตินฺุโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตา บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพล่ง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้ บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพล่ง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้ นี่เนื้อความของพระบาลี คลีความเป็นสยามภาษาพอได้ความเท่านั้น

ต่อจากนี้จะได้อรรถาธิบายขยายเนื้อความเป็นลำดับไป นี่เป็นธรรมลึกลับซึ่งนักจะยากที่เราจะสดับยิ่ง เทศน์ก็ยากที่จะเทศน์จริง สดับก็ยากที่จะสดับจริง เพราะเป็นธรรมลึกลับซึ่ง พุตถึงนิพพานไม่ใช่พุตถึงสิ่งอื่นๆ ต้องรู้จักอายตนะเสียก่อนจึงจะฟังธรรมเรื่องนี้ออก ที่เขาเรียกว่า โลกายตนะมันดึงดูด นิพพานายตนะก็ดึงดูดเหมือนกัน โลกายตนะหรือโลกมันดึงดูด รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูปที่ชอบใจมันก็ดึงดูดมา ให้ไปติดกับมัน หรือเอาไปติดกับตา หรือเอาไปติดกับรูป เสียงที่ชอบใจมันก็ดึงดูดหู หรือหูดึงดูดเสียงเอามา กลิ่นที่ชอบใจก็ดึงดูดจมูก หรือจมูกก็ดึงดูดกลิ่นเอามา รสที่ชอบใจมันก็ดึงดูดลิ้น หรือลิ้นก็ดึงดูดมันมา สัมผัสที่ชอบใจมันก็ดึงดูดกาย หรือกาย

ไปตั้งดูตเอามันมา มันตั้งดูตอย่างนี้ มนายตนะ ส่วนใจ ธรรมารมณที่ซอใจมันก็ ตั้งดูตใจหรือใจก็ไปตั้งดูตเอามันมา นี่มันตั้งดูตกันอย่างนี้ ตั้งดูตแน่นทีเดียว หลุด ไม่ได้ทีเดียว ไม่ว่าแก่เฒ่าชรา หญิงชาย ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกาชนิดใดละ ถูกอายตนะของโลกตั้งดูตเข้าอย่างนี้ก็อยู่หมัด ไปไหนไม่ไหวหละ อยู่หมัดทีเดียว อายตนะโลกมันตั้งดูตอย่างนี้ ไม่ใช่ตั้งดูตพอดีพอร้าย อายตนะตั้งดูตเหล่านี้ผิวเผินนะ ตั้งดูตลงไปกว่านี้อีก อายตนะของโลก

ถ้าว่าสัตว์ในโลกมีธรรมด่ำล้วน ไม่ได้มีธรรมขาวเข้าไปเจือปนเลยเท่าปลายผมปลายขน ด่ำล้วนทีเดียว แตกกายทำลายขันธ์ โน่น อายตนะโลกันต์ตั้งดูต ต่ำกว่าภพ ๓ ลงไปนี่ เท่า ภพ ๓ ส่วนโลกันต์เท่ากับภพ ๓ นี้ แต่ต่ำกว่าภพ ๓ ลงไปอีก ๓ เท่าภพ ๓ นี้ นั่น มันอายตนะโลกันต์ตั้งดูต ตั้งดูตโน่นไปอื่นไม่ได้ อายตนะโลกันต์มีกำลังกว่า พอถูก กระแสถูกสายเข้าแล้วจะเยื้องยกไปทางอื่นไม่ได้ อายตนะของโลกันต์ก็ตั้งดูตทีเดียว ไปติดอยู่ในโลกันต์โน่น กว่าจะครบกำหนดออกนะมันไม่มีเวลา เวลานะนานนัก ไม่ต้องนับเวลากันหละเข้าถึงโลกันต์แล้ว กว่าจะได้ออก **อจินฺเตยฺโย** ไม่ควรคิด ไม่มี กำหนดกัน นั่นแน่นตั้งดูตติดขนาดนั้น นั่นอายตนะโลกันต์หนา

อายตนะอเวจี ถ้าจะไปตกนรกอเวจีก็ ฆ่าพระพุทธเจ้า ฆ่าพระอรหันต์ ฆ่า พระพุทธเจ้าหรือฆ่าพระอรหันต์ ทำลายโลหิตพระพุทธเจ้าให้ห้อขึ้น ยุบยให้สงฆ์แตก จากกันเหล่านี้ ปิตุฆาต มาตุฆาต ฆ่าบิดา ฆ่ามารดา เหล่านี้ แตกกายทำลายขันธ์ต้อง ไปตกอเวจี อ้ายนีอยู่ในภพ ขอบภพข้างล่าง ขอบภพข้างล่างพอดี อเวจี ๔ เหลี่ยม เหล็กกรอบตัว ๔ ด้าน ๔ เหลี่ยมทีเดียว ไปอยู่ในห้องขังนั้น ในห้องขังอเวจินั้นแดงก่ำ เหมือนกับเหล็กแดงทั้งวันทั้งคืน อะไรไม่ต่างกันหละ ตัวเทวทัตแดงเป็นเหล็กแดง ที่เดียว ไหมเป็นเหล็กแดงทีเดียว แต่ไม่ตาย กรรมบังคับให้ทนอยู่ได้ นั่นไปตก อเวจีหละ ทำถึงขนาดนั้น อนันตริยกรรมเข้า พอแตกกายทำลายขันธ์กุศลอื่นไม่มี กำลัง สู้อเวจีไม่ได้ อเวจีตั้งดูตดูบทีเดียว สู้โยคเผด็จของตน ไปเกิดในอเวจีโน่น หย่อนขึ้นมากกว่านั้น ไม่ถึงกับฆ่ามารดาบิดา ทำลายโลหิตพระพุทธเจ้า ไม่ถึงยุบย พระสงฆ์ ทำลายพระสงฆ์ ยุบยให้สงฆ์แตกจากกัน ปิตุฆาต มาตุฆาต อรหันตฆาต ฆ่า พระอรหันต์ ยังสงฆ์ให้แตกจากกันเหล่านี้ ไม่ถึงขนาดนั้น หย่อนกว่านั้นลงมา เพียงแต่ ว่าเกือบๆ จะฆ่ากันหละ แต่ว่าไม่ถึงกับฆ่า ไม่ถึงตาย เมื่อแตกกายทำลายขันธ์จาก มนุษย์โลกไปอยู่มหาตปนรกโน่น มหาตปนรกโน่น มหาตปนระร้อนเหลือร้อน แต่ว่า หย่อนกว่าอเวจีหย่อนขึ้นมา ถ้าว่าไม่ถึงขนาดนั้น ทำชั่วไม่ถึงขนาดนั้น หย่อนกว่า

มหาตปนราก็ไปอยู่ตปนรก นั่นก็ร้อนพอร้อน แต่ว่าร้อนหย่อนกว่านั้นขึ้นมาน้อย
หย่อนกว่านั้นขึ้นมามากกว่าเรื่อยขึ้นไป ถ้าว่าทำหย่อนขึ้นไปกว่านั้น ความชั่วหย่อนขึ้น
ไปกว่านั้นเข้าไปอยู่ในมหาโรรูนรก ร้องให้ร้องครางกันเถอะ ไม่มีเวลาหยุดกันหละ
มหาร้องให้ทีเดียว ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมาอยู่ในโรรูนรก ก็ร้องให้ไปเถอะ ไม่มีหยุด
เหมือนกัน แต่ว่าถ้าหย่อนกว่า ถ้าไม่ถึงขนาดโรรูนรก หย่อนกว่านั้นขึ้นมาก็ไป
อยู่สังฆานรกก ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมาก็ไปกาฬสตตนรก หย่อนกว่านั้นขึ้นมาก็
ไปสัตตชีวนรกก รวม ๘ ขุม นี่นรกขุมใหญ่หรือมหานรกก

ถ้าหย่อนกว่านั้นขึ้นมาก็ไปอยู่ในบริวารนรก เรียกว่าอุสสทนรกก อยู่รอบมหานรกก
ทั้ง ๔ ด้าน ด้านละ ๔ ขุม แต่ละมหานรกกจึงมีนรกบริวารหรืออุสสทนรกก ๑๖ ขุม มหา
นรกก ๘ ขุม ก็มีนรกบริวารรวม ๑๒๘ ขุม

หย่อนกว่านั้นขึ้นมาก็ไปอยู่ในบริวารนรก ซึ่งอยู่รอบนอกของมหานรกกออกมา
อีก ทั้ง ๔ ด้าน เรียกว่ายมโลกนรกก แต่ละด้านของมหานรกกก็จะมียมโลกนรกกด้านละ
๑๐ ขุม นรกบริวารรอบนอกของมหานรกกทั้ง ๘ ขุม จึงมี ๓๒๐ ขุม

มหานรกก ๘ ขุม กับนรกบริวารรอบในคืออุสสทนรกกอีก ๑๒๘ ขุม และนรก
บริวารรอบนอกคือยมโลกนรกกอีก ๓๒๐ ขุม รวมเป็น ๔๕๖ ขุม นี่อายตนะนรกกดัง
ต่อไปนี้

ไม่ถึงขนาดนั้น ความชั่วด้วยกาย ชั่วด้วยวาจา ชั่วด้วยใจ ความชั่วด้วยกาย
วาจาไม่ถึงนรกก แตกกายทำลายขันธไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน ที่เราเห็นตัวปรากฏอยู่
นี่ นั่นมนุษย์แท้ๆ มนุษย์ทั้งนั้น อ้ายสัตว์เดรัจฉานนะ ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน
เสีย อ้ายตัวข้างในเป็นมนุษย์ทั้งนั้นแหละ อ้ายกายละเอียดข้างใน แต่ไปเกิดเป็นสัตว์
เดรัจฉาน น่าเกลียดน่าชังจริง นั่นเพราะทำชั่วของตัวไปเกิด มันถึงดุจดุจ
ของสัตว์เดรัจฉานถึงดุจดุจดังดุจอย่างไรละ อ้าวก็ถึงดุจเข้าไปเกิดในท้องสุนัขนะซี่ ท้อง
หมูบ้าง ท้องสุนัขบ้าง ตามยถากรรมของมันซี่ ท้องเปิด ท้องโกโน้น ถึงดุจเข้าไป
อย่างนี้แหละ ถึงดุจเข้าไปได้แรงนักทีเดียว ความถึงดุจนั้น ให้รู้จักอายตนะถึงดุจอย่าง
นี้ อ้ายที่มันถึงดุจในพวกเหล่านี้

ถ้าว่าหย่อนขึ้นมามากกว่านี้ไปเกิดเป็นเปรต ไฟไหม้ติดตามตัวไป อสุรกายหย่อน
กว่านั้นขึ้นมา นี่พวกอบายภูมิทั้งนั้น นรกก สัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย ๔ อย่าง
นี่อบายภูมิทั้งนั้น

แต่นี้ชั่วไม่ได้ทำ ทำแต่ดี ทำแต่ดีก็อายตนะฝ่ายดีดึงดูด บริสุทธิ์ด้วยกาย บริสุทธิ์ วาจา บริสุทธิ์ด้วยใจ ไม่มีร่องรอยเลย อายตนะอื่นดึงดูดไม่ได้ อายตนะมนุษย์ดึงดูด ดึงดูดอย่างไรละ เกิดเป็นมนุษย์กันถมไปอย่างไรละ เห็นได้ๆ มันดึงดูดเข้าไปติดอยู่ในขั้วมตลูกมนุษย์นั้นแหละ มันดึงดูดอย่างนั้นแหละ นี่อายตนะมนุษย์ดึงดูดเข้ามาติด อยู่ในขั้วมตลูกของมนุษย์ นี่เพราะทำความบริสุทธิ์ด้วย กาย วาจา ใจ ถ้าว่าบริสุทธิ์ ยิ่งขึ้นไปกว่านั้นอายตนะทิพย์ดึงดูด ติดอยู่ในกำเนิดทิพย์ เป็นกายทิพย์ เป็นกายทิพย์ เป็นลำดับขึ้นไป จากุมหาราช ดาวดึงสา ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี อายตนะดึงดูดทั้งนั้น นี่ในกามภพ ๑๑ ชั้น คือ อบายภูมิ ๔ สวรรค์ ๖ เป็น ๑๐ มนุษย์อีก ๑ รวมเป็น ๑๑ ใน ๑๑ ชั้นนี้เรียกว่ากามภพทั้งนั้น

ถ้าว่าจะไปในรูปภพ จะไปเกิดในรูปภพ อายตนะของรูปภพดึงดูด เพราะได้ ปฐมฉาน ทุตติยฉาน ตติยฉาน จตุตถฉาน แล้วฉานนั้นไม่เสื่อม เห็นเป็นดวงใส วัด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา หนาคืบหนึ่ง กลมเป็นวงเวียน กลมเป็นกงเกวียน กลมเป็นวง เวียนที่เตี้ยรอบตัว หนาคืบหนึ่ง กลมข้างนอกแต่ว่าไม่กลมรอบตัว กลมเป็นวงเวียน เป็นกงจักรทีเดียว เป็นวงเวียนทีเดียว เป็นแผ่นกระจกชัดๆ หนาคืบหนึ่ง วัด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ วา กลม นั้นปฐมฉานติดอยู่กลางกายมนุษย์ มีทุตติยฉานอยู่ใน กลางดวงปฐมฉาน มีตติยฉานอยู่ในกลางดวงทุตติยฉาน มีจตุตถฉานอยู่ในกลางดวง ตติยฉานเป็นลำดับขึ้นไป ฉานเหล่านี้เมื่อไม่เสื่อมแล้ว แดกกายทำลายชั้นอายตนะ ของรูปพรหมก็ดึงดูดเป็นชั้นๆ ไป พรหมปาริสาชชา พรหมบุโรหิตา มหาพรหมมา นี่ ปฐมฉานดึงดูด ปรีตตภา อัมปมาณาภา อาภัสสรา นี่ทุตติยฉานดึงดูด ปรีตตสุภา อัมปมาณสุภา สุกกัณหา นี่ตติยฉานดึงดูด เวหฬผลา อัสญญีสัตตา นี่จตุตถฉาน ดึงดูด ไปติดอยู่ในรูปพรหม อายตนะรูปพรหมดึงดูด ไปทางอื่นไม่ได้ อายตนะ เหล่านี้ไม่ยอมเด็ดขาด มีกำลังกว่า

ถ้าว่าสูงขึ้นไปกว่านี้ อากาสาณัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อาภิญญัญญา ยตนะ เนวสัณญานาสัณญายตนะ นี่อายตนะของอรุปรหม ได้อรุปรหม ดวงโต เท่ากัน แต่ว่าอากาสาณัญจายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน วิญญาณัญจายตนะก็กลม ขนาดเดียวกันแต่ว่าละเอียดกว่า อาภิญญัญญายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน เนวสัณญา นาสัณญายตนะก็กลมขนาดเดียวกัน แต่จะไม่กลมรอบตัวนะ กลม กลมอย่างเดียวกับ รูปฉาน นี่เมื่อได้อรุปรหมไม่เสื่อม แดกกายทำลายชั้นอรุปรหมดึงดูดไป เกิดอื่น ไม่ได้เด็ดขาด อยู่ในอรุปรหมนี้แหละ ออกจากภพนี้ไม่ได้ นี่อายตนะดึงดูดอย่างนี้ละ

ถูกอายตนะดึงดูดอย่างนี้ เขาเรียกว่าโลกายตนะ ที่กล่าวแล้วนี้ โลกายตนะทั้งนั้น โลกกันต์โน้น โนนก็เป็นโลกายตนะ อเวจีตลอดถึงเนวสัญญานาสัญญายตนะ ขอบภพ ข้างบน นี่โลกายตนะดึงดูด ไปไม่ได้ หลุดไปไม่พ้น

ถ้าจะให้พ้นจากอายตนะเหล่านี้ต้องไปนิพพานจึงจะพ้น อายตนนิพพานก็เป็นข้อสำคัญอยู่ ไม่ใช่พอดีพอร้าย ถ้าทำถูกส่วนเข้าเป็นอย่างไร ทำถูกส่วนเข้าก็ชีกขวาฝ่ายเดียว ขาวจนใส ขาวจนเกินขาว ขาวจนเกินส่วน ขาวจนได้ส่วนได้ที่ทีเดียว ใสหนักเข้าๆ ใสจนไม่ใสต่อไป ใสเต็มส่วนขนาดนั้น เมื่อใสเต็มส่วนขนาดนั้นก็ไม่มีดำเข้าไป เจือปนเท่าปลายผมปลายขนเลย วัดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒๐ วา กลมรอบตัว ดวงนั้น ใสอย่างนั้น ขาวอย่างนั้น อยู่ในกลางกายของธรรมกาย พอแตกกายทำลายชั้นรจาก มนุษย์โลก โนนอายตนนิพพานดึงดูด อายตนนิพพานดึงดูดทีเดียว อื่นดึงดูดไม่ได้ กำลังไม่พอ อายตนนิพพานดึงดูดพอ เพราะถูกส่วนของนิพพานเข้าแล้ว อายต นนิพพานก็ดึงดูดเข้าไปสู่นิพพาน นี่รู้จักหลักอันนี้ละก็ นี่ท่านวางไว้ว่า

อตุถิ ภิกขเว ตทายตนํ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อายตนะคือนิพพานมีอยู่ ไม่ใช่ อายตนะคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ใช่อายตนะภายนอก ภายใน เป็นอายตนะ สำหรับดึงดูด ดึงดูดเหมือนอายตนะของโลกเหมือนกัน ไม่ใช่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะเครื่องดึงดูดดังกล่าวแล้ว เมื่อรู้จักอายตนะเหล่านี้ละก็จะฟังเรื่องนิพพานนี้ออก ได้ต่อไป

ต่อมาก็จะแสดงเรื่องนิพพานว่า บัณฑิตละธรรมดำเสียแล้ว ยังธรรมขาวให้เจริญ ขึ้น เมื่อธรรมขาวเจริญขึ้นแล้ว อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย หรือจากอาลัย อาศัยนิพพาน อาลัยนั้นคือเป็นอย่างไรละ จากอาลัยนะ อาลัยนะชิ มันให้ตั้งบ้าน ตั้งเรือนเป็นกลุ่มเป็นก้อนอยู่ อาลัยนะชิ ถอนมันไม่ออกหนา อาลัยรูป อาลัยเสียง อาลัยกลิ่น อาลัยรส อาลัยสัมผัส อาลัยพร้อมกันไปหมดทีเดียว อาลัยถอนไม่ออก อาลัยนั้นถอนไม่ออก ท่านถึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า

อาลยสมมุคฺคาโต ให้ถอนอาลัยออกเสีย ถ้าถอนอาลัยไม่ได้ก็ไปนิพพานไม่ได้ ก็เป็น **วฏฏขานุ** เป็นหลักตออยู่ในโลกเท่านั้น ไม่ไปไหน ติดอยู่ในโลกนี้ ไปไม่ได้ เพราะติดอาลัย อาลัยนั้นแหละมันทำให้ติด เพราะรู้ตัวของตัวอยู่ทุกคนนี่ ติดอยู่ด้วย อะไร อาลัยนี้เอง ทำไมเราจะถอนอาลัยอันนี้ได้ละ อาลัยเป็นอย่างไร นกกระเรียน วายน้ำในเปือกตม มันนิยมหนักในเปือกตมนั้นนะ นกกระเรียนมันไม่ขึ้นมาจากเปือกตม นะ มันผลิตผลิตของมันทีเดียว กว่ามันจะขึ้น มันล่องลอยไปทางซ้ายทางขวาทาง

หน้าทางหลัง วกลงไปวกมาๆ เพลินอยู่ในเปือกตมนั่น ชุ่มชื้นของมัน ชุ่มชื้นสบายอกสบายใจของมัน รื่นเริงบันเทิงใจของมัน มันไม่อยากจะขึ้นเลยทีเดียว มันพิไรพิริงอยู่กับเปือกตมของมันนั่นแหละ นี่แหละฉันใด สัตว์โลกที่ติดอาลัยก็เหมือนอย่างกับนกกระเรียนติดเปือกตมอย่างนี้แหละ ถอนไม่ได้ ถอนก็ติดโน่นติดนี่ ติดทางนั้นติดทางนี้ ก่อนเราเกิด เขาก็ติดกันอยู่อย่างนี้แหละ

เมื่อเราเกิดมาก็ติดอยู่อย่างนี้แหละ ติดอยู่เหมือนกันทั้งนั้น ก็เมื่อนี้เป็นของเราเมื่อไรเล่า ตัวก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายลูกก็ไม่ใช่ของเรา อ้ายผัวก็ไม่ใช่ของเรา เมียก็ไม่ใช่ของเราเหมือนกัน อ้ายหลานว่านเครือก็ไม่ใช่ของเรา เงินทองข้าวของไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ทั้งนั้น เขาสำหรับภพ ๓ ของเขา เขาก็มาในภพ ๓ ก็ใช้ของภพ ๓ ไป ร่างกายมนุษย์ก็ใช้ของภพ ๓ เขาไปเกิดในภพทิพย์ก็ใช้ในภพทิพย์เขา เกิดในจาตุมหาราช ดาวดึงส์ ยามา ดุสิตา นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตดี ดีวิเศษขึ้นไปกว่านี้อีก ก็ถึงกระนั้น ก็ติดอยู่ไม่ได้

เมื่อรู้จักความจริงเช่นนี้ อย่าได้กริ่งใจอะไร อย่าได้สงสัยอะไร ถ้ารู้จักชัดเสียเช่นนี้แล้วก็มีธรรมกาย แล้วจะได้เห็นปรากฏหมดทุกสิ่งทุกประการ เห็นแล้วและได้รู้แล้ว ก็จะไม่ติดทำไมเล่า เมื่อติดอาลัยหรือ ก็ปล่อยอาลัยเสีย ฉะนั้นท่านจึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า อาศัยนิพพาน ไม่มีอาลัย จากอาลัย อาลัยอันนั้นไม่เกี่ยวกับนิพพาน ต้องหลุดจากอาลัยอันนั้นจึงจะไปนิพพานได้ บอกชัดอย่างนี้นะ

วิเวก ยตถ ทูรมิ ข้อที่ ๒ วิเวก ยตถ ทูรมิ ยินดีได้ด้วยยากในพระนิพพานอันสงัดใจ เออ! เป็นของไม่ใช่พอดิพอร้าย หรือจะยินดีนิพพาน ปล่อยอาลัยนั้นไม่ใช่ง่าย ๆ นะ ยินดีได้ด้วยยากในนิพพานอันสงัดใจ นิพพานอันสงัดยินดีได้ยากนัก เพราะมันติดอาลัย มันจึงยินดีได้ยากนัก ปล่อยอาลัยเสียแล้ว มันก็ไม่ยาก ให้ปล่อยอาลัยเสียจึงยินดี พระนิพพาน ไปพระนิพพานได้ อายตนนิพพานทีเดียวดังดูตถายังติดอาลัย พระนิพพานดังไม่ออกเหมือนกัน ดูดไม่ไปเหมือนกัน อายตนะโลกเขาก็ถึงดูตถเอามา มันก็ไปนิพพานไม่ได้

ตตฺตฺราภิริตฺติมิจฺเจยฺย หิตฺตฺวา กาเม อภิญฺโณ คือละกามทั้งหลายเสีย พึงละกามทั้งหลายเสีย ไม่มีกังวลอะไร พึงละกามทั้งหลายเสีย กิเลสกาม พัสดุกาม ต้องละต้องละ กิเลสกาม พัสดุกาม ไม่มีกังวลอะไรเสียแล้ว เมื่อละกิเลส กิเลสกาม พัสดุกาม ไม่มีกังวลละก็ปรารถนาความยินดีจำเพาะในพระนิพพาน ละกามนั้นนะ ละได้ง่ายหรือ กิเลสกาม พัสดุกาม นั้นนะอะไร เราก็ยังไม่รู้จักมันเสียอีกนั่นแหละ รู้จักง่าย รูป เสียง

กลิ่น รส สัมผัส ที่ชอบใจ รูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ ที่ชอบใจนั้นแหละ นั่นแหละตัวผัสตูกามแท้ๆ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ๕ อย่างนี้แหละเป็นตัวผัสตูกาม

ท่านจึงได้วางตำรับตำราไว้ว่า **ปญจกิริตา ปปญจา** หมู่สัตว์เนิ่นช้าอยู่ด้วย ปญจธรรมทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ทำให้สัตว์เนิ่นช้า นั่นเป็นตัวผัสตูกามแท้ๆ ความไปยินดีในรูปที่ชอบใจ เสียงที่ชอบใจ กลิ่นที่ชอบใจ รสที่ชอบใจ สัมผัสที่ชอบใจ นั่นกิเลสกามแท้ๆ ไฉนยินดีนั้นเป็นกิเลสกาม ไฉนที่ละกามต้องละทั้งผัสตุดด้วย ละทั้งความยินดีในผัสตุนั้นด้วย ละทั้งกาม ละทั้งผัสตูกาม ละทั้งกิเลสกามนั้นด้วย เมื่อละจำพวกนี้แล้วมันก็ไม่มีความกังวลอะไร **อภิญโญ** ไม่มีกังวลอะไร ถ้าละพวกนี้เสียแล้วไม่มีกังวล เมื่อไม่มีกังวล ไม่ทำอะไรต่อไป ให้ปรารณาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น ปรารณาความยินดีจำเพาะในพระนิพพานนั้น อย่าไปปรารณาอื่น ใจจดใจจ่อพระนิพพานทีเดียว ปรารณายินดีในพระนิพพานนั้น

ปริโยทเปยฺย อุตฺตานิ จิตฺตเกฺสเสหิ ปณฺทิตุ ผู้ดำเนินด้วยสติปัญญา ชำระตนผ่องแผ้วแล้ว ชำระตนผ่องแผ้วแล้ว เมื่อชำระตนให้ผ่องแผ้วจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย ชำระตนให้ผ่องแผ้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลาย สะอาด ไม่มีชืกตำ มีแต่ชืกขาวฝ่ายเดียว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองของจิตทั้งหลายแล้ว จิตที่บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใดอบรมดีแล้ว อบรมดีแล้วในองค์เป็นเหตุเครื่องตรัสรู้ เมื่อสะอาดเช่นนั้นมันก็ตรัสรู้ทุกสิ่งทุกประการ รู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริงทั้งเรื่อง เรียกว่าในองค์เครื่องตรัสรู้ รู้เห็นตามความเป็นจริงหมด เมื่อรู้เห็นตามความเป็นจริงเช่นนั้นแล้ว

อาทานปฏินิสฺสัคเค อหฺมปาทย เย รตา บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใดไม่ถือมั่น ยินดีแล้วในอันสละการถือมั่น นี่ตัวนี้ตัวสำคัญ พอสะอาดเช่นนั้นก็ไม่ถือมั่น ก็ยินดีแล้วในการสละการถือมั่น ยินดีแล้วก็สละปล่อยเสียเท่านั้น ปล่อยเสียได้ ปล่อยเบญจขันธ์ทั้ง ๕ อาย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นั้นนะ ปล่อย รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อายเบญจกามคุณทั้ง ๕ นะ ละทั้งตัวผัสตุดด้วย ละทั้งตัวกิเลสด้วย ปล่อยเลยทีเดียว ไม่ถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้ง ๕ อีกต่อไป ไม่ถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เมื่อปล่อยเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เสียได้แล้ว ถ้าว่ายยังถือมั่นในเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เป็นทุกข์ ท่านยืนยันเถียวว่า

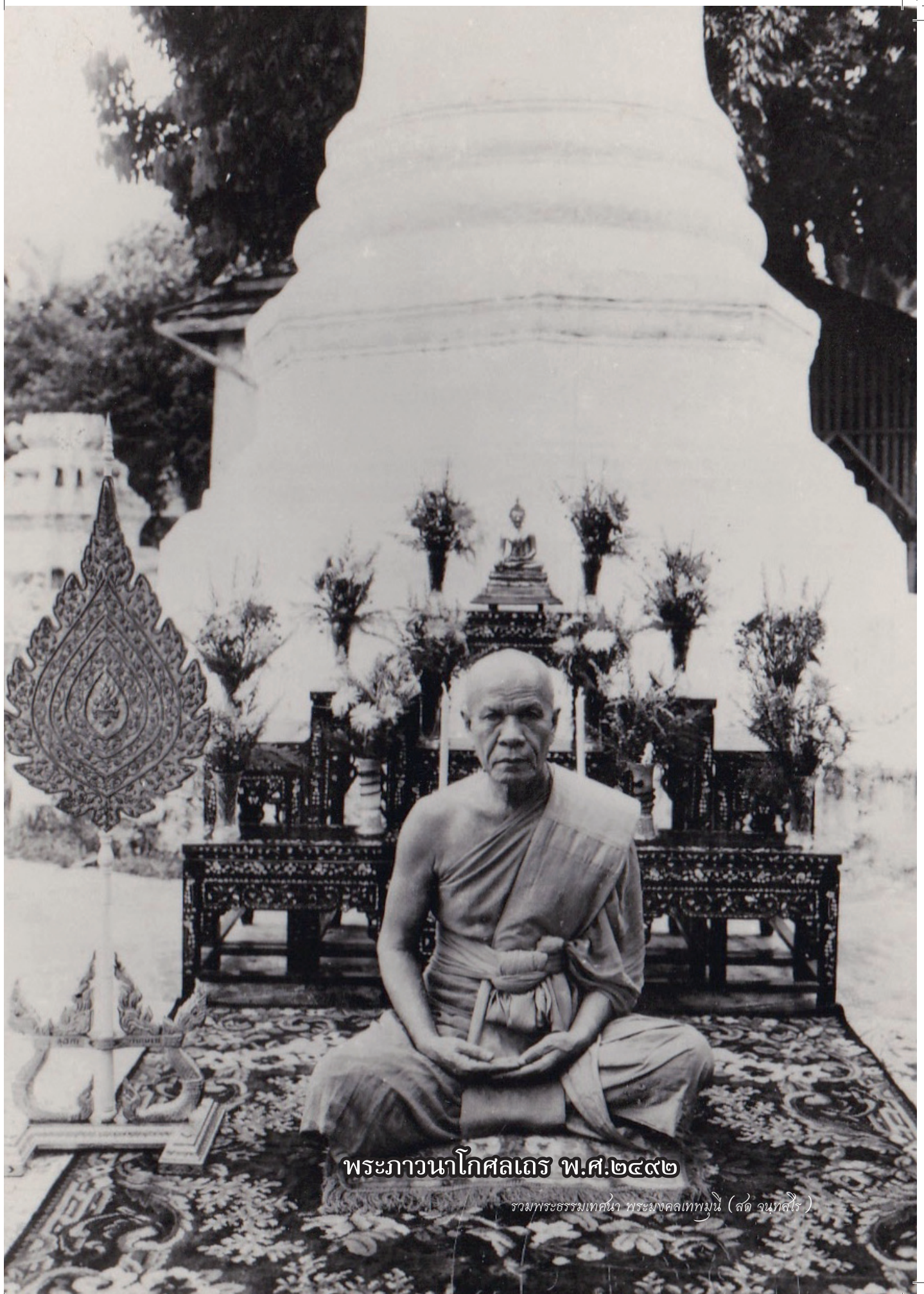
ปญฺจุปาทานกฺขณฺหา ทุกฺขา ถือนั่นในเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เป็นทุกข์ ถ้าปล่อย
เสียละ ปล่อยเสีย มีพระนิพพานเป็นที่ไป เป็นสุขทีเดียว พอปล่อยเบญจขันธ์ทั้ง ๕
เสียได้เท่านั้น

ชีณาสวา ชุติมฺหฺโต เต โลเก ปรีนิพฺพุตาติ บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้
ไม่มีอาสวะ มีความโพล่ง ดับสนิทในโลกด้วยประการดังนี้ นี่ไปถึงนิพพานทีเดียว
อายตณนิพพานดังดูตไปทีเดียว หมดหน้าที่ ที่แสดงมานี้เป็นข้อที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่เป็นข้อที่
ผิวเผิน ผู้แสดงก็หายาก ผู้ฟังก็หายากลำบากนัก ให้จำไว้เป็นเนติแบบแผน จะได้
ปฏิบัติเอาตัวรอดต่อไป

ที่ได้ชี้แจงแสดงมานี้ตามวาระพระบาลี คลี่ความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย
ก็พอสมควรแก่เวลา เอเตน สจฺจวฺจฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมเนียมปฏิบัติ
ตั้งแต่ต้นจนจบอันนี้ สทา โสตุถิ ภาวนตุ เต ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านทั้งหลาย
บรรดาที่มาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาก็พอสมควรแก่เวลา
สมมติยุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พระภาวนาโกศลเถร พ.ศ.๒๔๙๒

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)